

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

**The Leadership of School Administrators Affecting the Effectiveness of Schools
under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1**

เล็ก นักเบตร์

Lek Nakbase

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Master of Education Thesis in Educational Administration

Phetchaburi Rajabhat University

2555

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
ชื่อผู้วิจัย	นางเล็ก นักเบสร์
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ้มอรุณ)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ้มอรุณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์นิภา เพชรสม)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ดร.วิวัฒน์ วรวงษ์)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 **ผู้วิจัย** นางเล็ก นักเบศรี สาขาวิชา การบริหาร
การศึกษา พ.ศ. 2555 **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ้มอรุณ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิผลของ
สถานศึกษา และ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 กลุ่มที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนใน
สถานศึกษา จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมี
อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการสร้าง
แรงบันดาลใจ อยู่ในอันดับต่ำสุด
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสามารถ
ในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ
ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูง อยู่ในอันดับต่ำสุด
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา คือ ด้านการกระตุ้น
ทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มี
ประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 64.60 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ข้อค้นพบในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบุรี เขต 1 ควรพัฒนาภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และ
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับปรุงด้านการสร้างแรง
บันดาลใจให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงมากยิ่งขึ้น

Thesis Title : The Leadership of the School Administrators Affecting the Effectiveness of Schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1 : **Researcher:** Mrs. Lek Nakbase **Major :** Educational Administration **Year :** 2012 **Advisor:** Assoc.Prof. Sutep Limaroon

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the leadership of school administrators; 2) the effectiveness of schools, and 3) the leadership of school administrators affecting the effectiveness of schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1. The samples used in the research were 265 school teachers. The instrument was a 5-rating scales questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The research results were as follows:

1. The leadership of the school administrators was at a high level as a whole and in each aspect, as well as, the idealized influence aspect was at the highest level, followed by the intellectual stimulation aspect but the inspirational motivation aspect was at the lowest level.

2. The effectiveness of the schools was at a high level as a whole and in each aspect, the aspect of changing ability and school development on the environment was at the highest level, followed by the of ability of the remedy within the school, but the aspect of the ability of the student achievement was at the lowest level.

3. The leadership of school administrators affecting the effectiveness of the schools was : intellectual stimulation aspect, idealized influence aspect, and individualized consideration aspect. The predictive efficiency was at 64.60 percent with statistical significance at 0.01 level.

Based on the research results: the school administrators under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1 should develop the leadership in the idealized influence aspect, the intellectual stimulation aspect, and the idealized influence aspect, as well as, the school administrators have to improve the inspirational motivation aspect for getting the high effectiveness of schools.

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ สำเร็จได้เนื่องจากได้รับความเมตตาจากรองศาสตราจารย์สุเทพ ลีมอรุณ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ภา เพชรสม ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำชี้แนะ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์หรรษา ผลาทร ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นางสุภัคธญา สุขสำราญ ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 นายพิสิษฐ์ แม้นเขียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองมอญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และนายวิระ น้อยสง่า ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกุฎี (นันทวิเทศประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแร่ ญาติพี่น้อง และครอบครัว ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ประโยชน์และคุณค่าทั้งมวลของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่ คุณพ่อ ประจวบ ทองรัก และคุณแม่เฮียง ทองรัก ผู้ที่ล่วงลับจากผู้วิจัยไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ ซึ่งทั้งสองท่านเห็นคุณค่าของการศึกษา จึงมอบทุนทรัพย์ในการศึกษาให้กับผู้วิจัย อีกทั้งคอยดูแล เอาใจใส่ ให้ความรัก และให้กำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา เพื่อมุ่งหวังให้ผู้วิจัยมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา มาคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ และอาจารย์ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม เป็นกำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

เล็ก นักเบสส์

กุมภาพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(9)
รายการภาพประกอบ.....	(11)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมุติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร.....	12
ความหมายของผู้บริหาร.....	12
ความสำคัญของผู้บริหาร.....	12
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ.....	15
ความหมายของผู้นำ.....	15
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	16
ความสำคัญของภาวะผู้นำ.....	19
ประเภทและคุณลักษณะความเป็นผู้นำ.....	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	22
ทฤษฎีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ.....	22

บทที่ (ต่อ)	หน้า
ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์.....	23
ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์.....	29
ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบมีบริบท.....	35
ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	37
ประสิทธิผลของสถานศึกษา.....	52
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา.....	52
ความหมายของประสิทธิผล.....	55
องค์ประกอบและลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล.....	56
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา.....	60
การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา.....	62
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
งานวิจัยในประเทศ.....	65
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
4 ผลการวิจัย.....	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	79
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.....	81
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.....	87
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1...	92
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	96
การอภิปรายผล.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	102

บทที่ (ต่อ)	หน้า
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	112
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย....	116
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	120
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	122
ภาคผนวก จ รายชื่อสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	132
ประวัติผู้วิจัย	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การจำแนกการควบคุมสถานการณ์ในทฤษฎีสถานการณ์ของฟิดเลอร์.....	30
2.2 การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	50
4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	80
4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม.....	81
4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์.....	82
4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ.....	83
4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา.....	84
4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล.....	86
4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม.....	87
4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	88
4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะคิดทางบวก.....	89
4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและการพัฒนานักเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ (ต่อ)	หน้า
4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน.....	91
4.12 ค่า Tolerance และค่า VIF ของการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา.....	93
4.13 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา.....	93
4.14 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน.....	94
4.15 ค่าน้ำหนักความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.....	94

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2.1 แสดงแบบของผู้นำตามการศึกษาภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ.....	24
2.2 แสดงตาข่ายภาวะผู้นำ (Leadership Grid).....	26
2.3 แสดงภาวะผู้นำสามมิติของเรดดิน (Readdin).....	31